

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

ΓΗ_Β_ΦΙΛ_0_17335

191ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Στα σύγχρονα δημοκρατικά κράτη η ισοπολιτεία και η ισονομία επιβάλλει την ανοχή μιας μεγάλης ποικιλίας θρησκευτικών και φιλοσοφικών απόψεων για το πώς θα έπρεπε να ζει κανείς. **Σωστό**
2. Αντικείμενο της γνωσιολογίας είναι η εξέταση της βαθύτερης υφής της πραγματικότητας. **Λάθος**
3. Το ρομαντικό κίνημα εντοπίζει το κριτήριο της αισθητικής αξίας των καλλιτεχνικών δημιουργημάτων στην αποτύπωση του ανθρώπινου πάθους. **Σωστό**
4. Στη μοντέρνα τέχνη κυριαρχεί ο στοχασμός πάνω στο νόημα της καλλιτεχνικής δραστηριότητας. **Σωστό**
5. Κατά τον Αριστοτέλη η ηθική αρετή προέρχεται από έμφυτη προδιάθεση και δεν είναι δυνατό να καλλιεργηθεί με την κατάλληλη εκπαίδευση. **Λάθος**

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: ειδοποιός διαφορά, σκεπτικισμός, κατηγορική προσταγή.

(μονάδες 15)

Ειδοποιός διαφορά: Το χαρακτηριστικό γνώρισμα που διαφοροποιεί τη στενότερη έννοια από την ευρύτερη.

Σκεπτικισμός: Υποστηρίζει ότι δεν διαθέτουμε ασφαλή κριτήρια για να αποφασίσουμε αν και πότε γνωρίζουμε κάτι σ'αλήθεια, δεν μπορούμε με άλλα λόγια να κρίνουμε ποιες εντυπώσεις και ποιες κρίσεις θα έπρεπε τελικά να εμπιστευόμαστε.

κατηγορική προσταγή Σύμφωνα με την κατηγορική προσταγή, πρέπει το υποκείμενο της πράξης να θέλει ο γνώμονας (κανόνας) της πράξης του να ισχύει ως

καθολικός νόμος. Ο ηθικός νόμος πρέπει να μπορεί να ισχύει σε κάθε περίπτωση και να μη συνδέεται με συγκεκριμένους στόχους του ενός ή του άλλου υποκειμένου. Την διατύπωσε ο Καντ και την αποκαλεί κατηγορική προσταγή, επειδή έχει κατηγορικό -δηλαδή απόλυτο και όχι υποθετικό -χαρακτήρα.

Σύμφωνα με δεύτερη διατύπωση της κατηγορικής προσταγής ο Καντ προσδιορίζει καλύτερα το αίτημα του ισότιμου σεβασμού όλων των ανθρώπων. Πρέπει, αναφέρει, κάθε υποκείμενο να πράττει έτσι, ώστε να μεταχειρίζεται πάντοτε όλους τους άλλους ανθρώπους -όπως και τον εαυτό του ως σκοπούς και όχι μόνο ως μέσα των πράξεών του.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Να υποστηρίξετε την άποψη ότι τα μεταφυσικά προβλήματα δεν είναι ψευδοπροβλήματα, όπως ισχυρίζονται κάποιοι;

(μονάδες 12)

Τα μεταφυσικά προβλήματα δεν είναι ψευδοπροβλήματα. Η μεταφυσική εκφράζει τη συνολική θεώρηση της πραγματικότητας και ασχολείται με πραγματικά προβλήματα, τα οποία δεν είναι εμπειρικά. Θέτει γενικά ερωτήματα για την ουσία της ύπαρξης, αντιμετωπίζει προβλήματα που δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν ικανοποιητικά από την επιστήμη και βρίσκονται πέρα από τα όρια της φυσικής.

2β. Ο ηθικός σχετικισμός υποστηρίζει ότι δεν μπορούν να υπάρξουν αξίες και αρχές που να ισχύουν καθολικά, ανεξάρτητα από την εποχή και τον τόπο εφαρμογής τους. Να αντικρούσετε αυτήν την άποψη με τρόπο πειστικό.

(μονάδες 13)

Στην άποψη αυτή θα μπορούσαμε να αντιτάξουμε ότι οι ηθικές αντιλήψεις δεν αποκλίνουν τόσο ριζικά όπως φαίνεται εκ πρώτης όψεως. Ακόμη κι αν δεν μπορούμε να ανιχνεύσουμε μια κοινή σύλληψη του αγαθού και του ηθικά ορθού, θα έπρεπε να αναγνωρίσουμε ότι και οι αντιτιθέμενες πεποιθήσεις υπόκεινται σε ανάλογες αρχές που αποσκοπούν στην ωφέλεια του συνόλου, ενώ παντού γίνονται σεβαστά ορισμένα αιτήματα εντιμότητας ή δίκαιης οργάνωσης της κοινωνίας. Όμως η ηθική αναφέρεται για το τι θα έπρεπε και τι θα μπορούσε να συμβεί μακροπρόθεσμα. Για την ύπαρξη αρχών που θα ισχύουν καθολικά τα κριτήρια της ηθικής ορθότητας είναι δυνατό να γίνουν δεκτά από επαρκώς πληροφορημένα

ορθολογικά άτομα, που συνειδητοποιούν τη σημασία της υιοθέτησης της ηθικής στάσης ζωής. Η σύγκληση των βασικών πεποιθήσεων των επαρκώς συνειδητοποιημένων ατόμων αποτελεί για τις κοινωνίες ρυθμιστικό ιδεώδες. Οι ηθικές αντιλήψεις μπορεί να διαφέρουν από κοινωνία σε κοινωνία, δεν μπορεί όμως να υποστηριχθεί ότι οι κοινωνίες δεν πρέπει να παρεμβαίνουν η μία στην άλλη προσπαθώντας να επιβάλλουν τις αρχές και τις αξίες τους. Η ύπαρξη των καθολικών αρχών αποδεικνύεται από τη συμβολή τους στην εύρυθμη λειτουργία των κοινωνιών, στην επικράτηση του σεβασμού των δικαιωμάτων των μελών και στην αρμονική συνύπαρξή τους αλλά και στην κατοχύρωση της υγιούς σχέσης των κρατών με τα μέλη τους αλλά και των κρατών μεταξύ τους όσο είναι εφικτό. Οι καθολικές αρχές, όπως ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, αποτελούν πανανθρώπινους κανόνες που κατοχυρώθηκαν με μεγάλους αγώνες και αποδεικνύουν την καθολικότητα και την ισχύ τους μέσα στο χρόνο.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού